

2014. – 556 с.

6. Наркочевский А. А. Синто. – Санкт-Петербург, 2000, - 455 с.
7. Религия в истории и культуре. - Москва, 2000. - 592 с.
8. Синтоизм от А до Я. - Москва. Восток-Запад, 2007. – 312 с.
9. Тарнапольская Г. М. Эстетика Японии. – Томск: СибГМУ, 2008. – 32 с.
10. Японская мифология. Энциклопедия. – М.: ЭКСМО; СПб Миргород. 2007. – 464 с.

Гальченко Максим Сергійович – кандидат філософських наук, директор, Інститут обдарованої дитини НАПН України (Україна, Київ)

УДК: 130.2+159.955+316.61

КУЛЬТУРА МИСЛЕННЯ ЯК ФАКТОР ЗМІНИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

В статті розглядається проблема мислення, соціоепістемологічний вимір якого складається з «категорій очевидності», властивих тій чи іншій культурі, тому або іншому суспільству, що відображають соціальну реальність і визначають спосіб її сприйняття. Сьогодні стверджується загальна теорія мислення, з позицій якої сучасна соціокультурна реальність постає в її складності, суперечностях і непередбачуваних можливостях перманентного розвитку. Здійснення процесу модернізації, вказує автор, приводить до зміни якостей ідентичностей класичної епохи, вони втрачають свій звичний характер. Одночасно змінюються етнічні утворення, політичні структури, а також істина, добро й краса, цінності загальнолюдської моралі.

Ключові слова: мислення, соціокультурна реальність, сучасність, цивілізація, розум, творчість, цінності.

КУЛЬТУРА МЫШЛЕНИЯ КАК ФАКТОР ИЗМЕНЕНИЯ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ РЕАЛЬНОСТИ

В статье рассматривается проблема мышления, социоэпистемологическое измерение которого состоит из «категорий очевидности», присущих той или иной культуре, каждому обществу, отражающих социальную реальность и определяющих способ ее восприятия. Сегодня утверждается общая теория мышления, с позиций которой современная социокультурная реальность возникает в ее сложности, противоречиях и непредвиденных возможностях перманентного развития. Осуществление процесса модернизации, показывает автор, приводит к изменениям качества идентичностей классической эпохи, теряющих свой традиционный характер. Одновременно меняются этнические образования, политические структуры, а также истина, добро и красота, ценности общечеловеческой морали.

Ключевые слова: мышление, социокультурная реальность, современность, цивилизация, разум, творчество ценности.

CULTURE OF HUMAN AS A FACTOR OF CHANGE SOCIO-CULTURAL REALITY

The article deals with the problem of thinking, the socio-epistemological dimension of which consists of "categories of evident" inherent in one or another culture, one or another society, reflecting the social reality and determining the way of its perception. Today the general theory of thinking is being confirmed, which provides the base for the modern socio-cultural reality in its complexity, contradictions and unpredictable possibilities of permanent development. The implementation of the process of modernization, the author points out, leads to a change in the qualities of the identities of the classical era, they lose their usual character. At

the same time ethnic groups, political structures, as well as truth, goodness and beauty, values of universal morality change.

Key words: *thinking, sociocultural reality, modernity, civilization, reason, creativity, values.*

Постановка проблеми. Стан сучасних цінностей в соціокультурному просторі «світу людей» з його кризами, динамікою, кардинальними змінами став результатом тих глибинних трансформацій, які за останні десятиліття відбулися в його інфраструктурі та світовій спільноті загалом. Через це кожна криза є актом «творчого руйнування», який символізує перехід від старого до нового, яке народжується. Тобто до нової системи цінностей, які потребують нової системи методологічних принципів і підходів. Однак вони можуть функціонувати тільки тоді, коли будуть відповідати певним змістам, які оформляють і спрямовують наміри людини й одночасно надають певне значення тим чи іншим зовнішнім умовам і обставинам її існування. В першу чергу соціально-культурної реальності, що продукує нову культуру мислення. Вона опосередковує взаємодію людей і умов їхнього життя, надаючи йому сенс.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема зміни методологічних парадигм, системи ціннісних, культурних орієнтацій знаходить висвітлення в роботах видатних представників філософської думки О. Шпенглера, Л. Вітгенштейна, Е. Гуссерля, М. Гайдеггера, К. Ясперса та ін. Вирішення цієї проблеми в сучасних умовах здійснюють Е. Гідденс, Ж. Бодрійяр, Ж. Ліотар, а серед вітчизняних дослідників С. Пролеєв, Є. Бистрицький, А. Сакун, В. Кремень, В. Андрущенко, В. Ільїн та інші.

Враховуючи значну кількість теоретичних розробок, разом з тим додаткового аналізу потребує проблема факторів, які стимулюють зміну соціокультурної системи цінностей і обумовлюють загальний процес модернізації всіх сфер життя.

Мета статті полягає у визначенні тенденцій і напрямків розвитку сучасної соціокультурної реальності, які у своїй інваріантності стають умовою ствердження нових методів, правил і норм суспільної системи цінностей, що досягається завдяки сучасній культурі мислення.

Виклад основного матеріалу. Сучасні інтелектуальні теорії постають, фіксують і рефлексивно артикулюють зміни в світі реального життя людини. В соціально-філософських і соціоепістемологічних теоріях вимір соціально-культурного простору включає соціальну ідентичність (етнічну, релігійну, гендерну, групову, професійну тощо); соціально-світоглядні погляди (сприйняття себе, інших, внутрішньої та зовнішньої, духовної та матеріальної реальності, когнітивні стилі й емоційні засоби групового виживання, судження «здорового глузду» і світогляд); соціальну патологію (деліквентність, рівень загальної деструктивності); соціальний контроль (засоби, які використовує певне суспільство для боротьби із соціальними відхиленнями). Соціоепістемологічний вимір складається переважно з символічних комплексів, що відображають соціальну реальність і визначають стиль сприйняття та спосіб реакцій на цю реальність. Зміст і характер соціальних поглядів визначають і можливість «символічних конфліктів» (криз) у суспільстві, «їхній масштаб і експансію» [4, с. 366].

Зміну змістів не потрібно розуміти як «проект» чиєсь усвідомленої та на щось конкретне спрямованої діяльності. Мова йде про те, чи має сучасність і модернізація соціоекономічного і культурного буття певний установлений вектор розвитку. Адже певні нормативні та інституціональні характеристики забезпечують рух відповідно до цього вектора. Відмова від уявлень про вектор сучасності як «нездійснений проект» (Ю. Габермас) означає й відмову від розуміння її нинішнього стану [4, с. 367].

Сьогодні популярною є тенденція критикувати людський розум, який тепер не може надавати сучасності нові обґрунтування суспільно-економічного і культурного життя людей. Розум, яким він був в епоху Просвітництва, керував життям і справами людей, нині втратив своє домінування. Він не опанував проблему сучасності, не зміг проаналізувати її сутнісні

ознаки, однією з яких є криза духовності. В результаті те, що було створено колись живим духом і енергією Просвітництва, нині багато в чому існує «по інерції», «механічно», хоча дух і енергія творчості з цих форм зникли [8, с. 18].

Проте розум не зазнав поразки, оскільки він єдино можливий засіб осмислення сучасності. Хоча той розум, породжений Просвітництвом, перестав бути адекватним формам сучасності. Якщо так, то в інтелектуальних теоріях сучасності модернізація є насамперед історично обумовленою еволюцією форм розуму, зміною його типів, у процесі яких розум звільняється від власної «монологічності», від власних «метафізичних передумов», нарощуючи здатність запитувати, критикувати й трансформувати власні основи. На новому етапі ті основи, які раніше поставали зрозумілими й очевидними, сьогодні підлягають рефлексії та підтверджуються чи заперечуються вже як власні продукти «покладань» розуму. З часом ці нові продукти знову починають ревізуватися та трансформуватися [4, с. 367].

У такому розумінні оновлення сучасного соціуму є перманентним процесом, не має «остаточного пункту» у вигляді визначеної інституціональної організації чи стану. Оновлення (модернізація) є не шляхом підготовки сучасності, а її власним способом існування. Оскільки ця проблема виникає в різних конкретних видах, то різноманітна й модернізація: вона є модернізацією соціального та інтелектуального простору в різних вимірах («економізм», «технологізм», «когнітивізм», «інформатизм» тощо), використовує існуючі методи й отримує нестандартні результати, які й утворюють сучасність. З позицій філософії соціального пізнання, сучасність – це «глобальна цивілізація», котра постала проблемою, від якої неможливо «сховатися» у взаємозалежному світі. Ідеться не лише про трансформацію всіх основних сфер життя людини в суспільстві в умовах глобалізації та її результати. Також відбувається зміна як способу мислення, так і простору й умов його функціонування, зокрема в культурі, освіті, науці. Якщо раніше соціокультурний простір був сегментованим, радіальним, центробіжним, сьогодні «основними стають недиференційовані структури з принциповою відсутністю ієрархічності та лінійної детермінованості процесів і явищ» [8, с. 21-22].

В умовах сучасності, формою існування якої є глобалізація й інформаційний світ, межі між центром і периферією стають «прозорими», розмитими, а такі основоположні для класичної культури мислення поняття, як «культурне ядро» і «культурна матриця», втрачають свій первісний смисл. Якщо класична культура мислення, представлена філософією, структурувалася навколо безперервного пошуку «єдиного», «буття», «першооснови», то сучасна (постнекласична) демонструє відсутність центру як глибинної структури й передбачає гетерогенність, темпоральну мінливість. Основним стає принцип множинності й урівнювання – семантичного й аксіологічного – усіх компонентів культури (світоглядів, світовідчужань, моральних позицій), які проєктуються на мистецтво, науку, філософію. Разом з тим нині все більшого поширення набуває такий феномен традиційної культури, як «мережевий фольклор», який має всі ознаки класичного фольклору, а саме: анонімність, колективність авторства, варіативність, стійкість ментальних і мовних структур. В результаті сьогодні все більшого значення набувають ті смисли, які в попередню епоху втратили свою актуальність. Ця обставина свідчить також про анонімізацію та дераціоналізацію культури. Дослідники вказують на архаїзацію сучасного духовно-інтелектуального ландшафту, позначаючи ту ціннісно-культурну ситуацію, у якій опинилася сучасна цивілізація, як «неоархаїку». Усе це свідчить про те, що сучасна людина намагається знайти істотні смисли життя не в нинішній культурі, а в тих її формах, що зовсім недавно вважалися «музейним реліктом». Результатом цього є зниження рівня культури мислення, котра «вступає в процес дифузії з масовою, що призводить до згасання творчої енергії», породжуючи її нове розуміння [13, с. 38].

Ця обставина пов'язана зі зміною способів існування інформації у віртуалізованому просторі, де друкований варіант фіксації тексту замінюється цифровим, а логоцентрична книжкова культура – екранною. Це безпосередньо відображено на особливостях мислення – свідомість при цьому спирається більшою мірою на емоційне, а не інтелектуальне осягнення ідеї, а домінування логічного мислення змінюється домінуванням мислення візуального та

емоційно-міфологічного. Аналізуючи цей процес міфологізації свідомості в інформаційну епоху, П. Бергер і Т. Лукман роблять висновок про те, що в мережевому середовищі схеми типізації, які впорядковують контакти людини в повсякденному спілкуванні, втрачають індивідуальний зміст. Межі типізації, які здобуває анонімність, гранично розширюються й наділяються при цьому міфологічним змістом. Анонімність породжує вимисел, який «утілюється в аватарах – іменах-масках, що дозволяють людині знаходити нову самоідентичність, відмовляючись від даних природою статі, віку, раси, етнічності й набутих у культурі ціннісної системи моделей соціальної взаємодії, професії, захопленнь» [1, с. 93].

У результаті в соціумі й культурі ХХІ ст. утворюється парадоксальна ситуація: шлях науково-технічного прогресу, вищим утіленням якого стала епоха інформаційно-мережових комунікацій, виявився безпосередньо пов'язаним із процесом негативного розвитку творчого мислення, що постає «у відставанні людського фактора від розвитку інформаційних технологій» [11, с. 91]. Причиною є навіть не відмінність у рівнях володіння інформацією, а принципово інший підхід до самої комунікації. Символічна комунікація нині стає тим заміником реальної комунікації, тобто знання, дефіцит якого відчуває сучасна людина. Тобто знання (реальної комунікації), не відчуженого в символічну форму, яке було змістом звичної, традиційної культури.

Не менш важливе значення має зміна рівня освіченості в міру того, як почав стверджуватися та ставати все більш масовим і базовим новий вид праці – інтелектуально-творчої (яку називають також «сферою послуг»). Творча праця не скасовує колективізму, навіть посилює його, але при цьому вона вимагає зовсім іншої, нової форми колективності, заснованої на принципі добровільної, внутрішньо вільної інтеграції розвитку творчих індивідів. Тут колективне вже не підкорює собі індивідуальне (як це відбувалося в епоху індустріалізму), а є його природним продовженням, розвитком, самореалізацією. Але омасовлення творчої праці її знецінює, що вимагає повернення до принципу індивідуалізації та деуніверсалізації, причому в усе більших масштабах. Те, що для праці індустріального типу було другорядним – духовна складова, для праці інтелектуальної, творчої, набуває основного значення. Саме омасовлення творчої праці виявило більш глибинний пласт, що лежить в основі нашої епохи, пов'язаний уже не із соціально-економічною формою продукту, а із соціокультурним типом індивідуалізації особистості. І ця глибинна основа, на відміну від економічної, виявилася зовсім не універсальною. Різноманітність типів індивідуалізації визначило те саме розмаїття форм інновацій, яке не вкладається більше в рамки єдиного стереотипу [2, с. 44]. Тому в сучасну епоху вирішальною стає саме та складова процесу діяльності, яка не підлягає універсалізації, котра органічна й неповторна – інтелектуально-мисленнєва складова.

У цій ситуації необхідно враховувати також фактор соціальної девіації (відхилення від норми), яка є соціокультурним феноменом, прояви якого (і контроль над ним) набувають у кожному новому поколінні форми очевидності. Набір девіантних практик різний у кожному поколінні й кожній культурі та соціумі, але сучасний глобальний світ, уніфікуючи до певної міри «очевидності» сучасних суспільств, розширює й простір соціальних девіацій. Останні можуть набувати навіть престижного характеру, перетворюючись іноді з продуктів «символічних» на конкретні реальні продукти. Тобто девіації, які є тим чи іншим символічним комплексом, також здійснюють, завдяки глобалізації, культурний і соціальний вплив, вступаючи в суперечність з поняттями про «нормальне» і «деструктивне», прийнятими в певному суспільстві [3, с. 103]. В силу чого, глибина й деструктивність «символічних потрясінь», які має «пережити» соціум, відіграє важливу роль у даній інтеракційній системі.

Реальність формує і стверджує продуктивну діяльність людини, спрямовану на перетворення природи, відтворення й удосконалення самої людини, вироблення духовних і матеріальних цінностей, формування різних соціальних інститутів і відносин. Їх осмислення формує нове сприйняття цивілізаційної реальності. В зв'язку з чим сучасна культура мислення – це рух назустріч цивілізації як простору сучасного соціуму. На цьому шляху розкривається одночасно і суперечливість соціального та культурного елементів людського життя. Тим самим

указується напрямок, у якому потрібно здійснювати розвиток сучасного життя.

Складності і суперечності – це свідчення багатьох наукових розвідок про «системну духовну» і «світоглядну кризу», «антропологічну катастрофу», «зіткнення цивілізацій», «футурошок» тощо. Безумовно, нове завжди насторожує, не сприймається, оскільки в темпах розвитку втрачають реальні контури звичні орієнтири, традиції, культурні основи тощо. Як наслідок, у світі «розплодилися» усілякі види цікавої «соціальної флори» – від «психоділових» церков і вільних університетів до клубів обміну дружинами. Крім того, різні етичні, культурні, духовні правила вважаються «пережитками минулого, які не відповідають демократичним свободам» [10, с. 10], вважає Е. Тоффлер.

Це можна пояснити тільки формуванням і утворенням нової цивілізації, котра вже «проросла» і стверджує себе. Щоправда, рудименти старого не дозволяють сприймати це нове як нове. Воно сприймається «як забуте старе», а тому найбільш розповсюджене прагнення, навіть представників науки, – «підігнати» це старе під нове. Причина полягає в небажанні активно включатися в це нове. Справа в тому, що нова епоха, нові люди, нові враження створюють суперечність, яка сприймається як криза – суперечність між звичним до рамок методології мисленням та уявою, мета якої – досягнення не просто *іншого*, а *кращого* буття. Усе це і є свідченням приходу нової цивілізації, контури якої мають не традиційний, звичайний вигляд. Проте, незважаючи на колосальні досягнення, сучасна соціокультурна реальність демонструє духовний дискомфорт, особливо якщо застосувати *раціонально-гуманістичний аналіз*. Останній передбачає існування розумного індивіда, здатного до вдосконалення як себе, так і суспільства, побудованого на принципах терпимості. І який висновок може зробити цей індивід, коли він бачить несумісну з жодними ідеалами гармонійного влаштування соціуму картину: «Багаті люди, які прикидаються бідними, і програмісти, залежні від наркотиків. Анархісти, які є конформістами, а конформісти, незважаючи на накрохмалені манжети, є анархістами. Одружені священики, міністри атеїсти, європейські дзен-буддисти; є плейбой-клуби, а також кінотеатри й церкви для гомосексуалістів, амфетаміни й транквілізатори, гнів, достаток, забуття. Переважно забуття» [10, с. 10-11], – такою бачить Е. Тоффлер картину життя в сучасному світі.

Насправді світ не є божевільнішим, ніж завжди, а загроза загибелі цивілізації – такою ж, як і раніше; просто те й інше переживало принципові зміни: *закінчувався новий час, починався новітній*. На початку ХХ століття О. Шпенглер вважав, що ера гуманізму, тобто цивілізації, «скроєної» за людською міркою, де кожний – селянин, чиновник, ремісник, торговець, аристократ, солдат – знав свою роль, поступалася місцем технократичній ері (техногенній цивілізації) [12]. Нині песимістична позиція О. Шпенглера пояснюється тим, що він «не лише неправильно зрозумів і недооцінив сили, які стоять за економічним зростанням Заходу, а й також неправильно зрозумів і переоцінив сили, які розкладають і руйнують джерела зростання» [7, с. 24], – указують Н. Розенберг і Л. Бірдцелл. І не лише він один. Нові інтелектуальні виміри його роботи стимулювали розвиток ряду неklasичних філософських течій і напрямів, які з часом ствердили як сталі сучасні світоглядні орієнтири. Пізніше новітній час з його переосмисленням просвітницьких ідеалів починає трансформуватися в нове утворення, яке отримало назву епохи постмодерну, що прийшов на зміну модерну. У більш сучасних характеристиках ця епоха постає як «інформаційний світ», або «інформаціоналізм» (М. Кастельс).

Перехід до нової цивілізаційної реальності, цілком логічний на Заході, створює стосовно іншого світу деяку двозначність, котра й стала основою переконання, що людство входить у стан перманентної кризи. Насправді, після завершення процесу модернізації, ідентичності класичної епохи починають змінювати свою якість, втрачати свій характер. Не випадково багато філософів ототожнюють процес попереднього життя з «процесом критики» (ідеться про «критику традиційного суспільства» та його пережитків). Коли об'єкт критики зникає, трансформується сама критична тенденція. Це й створює ситуацію сучасності, котра несподівано дає нам спектр нових ідентичностей. Проте стереотипи старого мислення не

дають можливості повністю усвідомити їхню сутність. Одна з причин – у їхній інваріантності й неоднозначності тлумачення. Парадигма догматичного мислення, або мислення «методологізмами», не дозволяє ввійти в контекст нових смислів. У найкращому разі «методологізм» спрямований на захист звичних понять – культурних, політичних, економічних, моральних тощо. У такому випадку історія немовби призупиняється, її подальший розвиток визначається як недійсний, антигуманний, завершальний і не сприймається як реально дійсність. Ціннісна наповненість вважається властивою лише минулому, але не теперішньому [6, с. 128]. Хоч останнє не може існувати поза його ціннісним та екзистенціальним змістом.

Складність цієї ситуації полягає в тому, зазначає С. Кримський, що в історії плінність подій завжди пов'язана з інваріантами, структурами їх здійснення, які мають здатність зберігатися, реконструюватися в значному масиві історичних часів [5]. Інваріантність відносно історичного часу мають також і етнічні утворення, і політичні структури демократії та деспотії, а також істина, добо й краса, цінності загальнолюдської моралі.

Висновки. Сучасність характеризується критичним аналізом приходу нової реальності, а разом з нею – тих цінностей, які вона стверджує. У цьому й полягає переконання про настання «кінця історії». Цей кінець дійсно настає, але не історії людства, а історії старої, віджилої соціокультурної реальності. Спроба визначити сучасний стан речей тільки як кризу свідчить лише про обмеженість такого підходу. Мова йде про методологічну обмеженість оцінки нової епохи як цивілізації, «зіпсованої» сучасними нововведеннями. Ця проблема пояснюється нездатністю вийти за межі традиційної культури мислення. Сучасна епоха вимагає формування нових смислів і цінностей. Способом пізнання суперечливості, невизначеності і непередбачуваності сучасної епохи є ствердження нових принципів і методів культури мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бергер П. Социальное конструирование реальности / П. Бергер, Т. Лукман. – М.: Медиум, 1995. – 322 с.
2. Гидденс Э. Последствия современности / Э. Гидденс. – М.: Праксис, 2011. – 352 с.
3. Гречко П.К. О мнимой смерти человека в Постмодернизме / П.К. Гречко // Личность. Культура. Общество. – 2006. – Вып. 1 (29). – С. 94-114.
4. Ільїн В.В. Фінансова цивілізація / В.В. Ільїн. – К.: Книга, 2007. – 528 с.
5. Кримський С.Б. Запити філософських смислів / С.Б. Кримський. – К.: ПАРАПАН, 2003. – 240 с.
6. Нугаев Р.М. Схема развития научных теорий: ценностное измерение / Р.М. Нугаев // Вопросы философии. – 2002. – № 11. – С. 124-137.
7. Розенберг Н., Бирцделл Л.Е. Как Запад стал богатым: экономическое преобразование индустриального мира / Н. Розенберг, Л.Е. Бирцделл. – Москва, Челябинск: Социум, ИРИСЭН, 2015. – 448 с.
8. Сакун А.В. Евристика сучасності: знання, інновація, творчість: монографія / А.В. Сакун. – К.: Книга, 2015. – 253 с.
9. Тизон-Браун М. Завещание гуманиста / М. Тизон-Браун // Звезда. – 2001. – № 12. – С. 182-193.
10. Тоффлер Э. Футурошок. Пер. с англ. / Э. Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557 с.
11. Шевчук Д. Надзвичайний стан і межі політичного: соціально-філософський аналіз / Д. Шевчук // Філософська думка. – 2013. – № 2. – С. 82-92.
12. Шпенглер О. Закат Европы / О. Шпенглер. – М.: АСТ, Минск: Харвест, 2000. – 1376 с.

13. Щедровицкий П.Г. Изменения в мышлении на рубеже XXI столетия: социокультурные вызовы / П.Г. Щедровицкий // Вопросы философии. – 2007. – № 1. – С. 35-54.

Гансова Эмма Августовна – доктор философских наук, профессор кафедры философии, социологии и менеджмента социокультурной деятельности Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К.Д.Ушинского»

УДК:316.334.3:364-057.7

ЧТО ТАКОЕ СОЦИАЛЬНЫЙ «ВЭЛФЭЙР»

Настоящая статья посвящена проблеме «социального вэлфэра». Данное понятие предполагает оказание помощи людям и обществу функционировать более эффективно. В статье выявлена интеграция психологического, философского и социологического контекстов. Установлена связь потребностей с другими механизмами направленности поведения, а именно с интересами, мотивами, установками, ценностями.

Ключевые слова: социальный вэлфэйр, потребности, социальное благополучие.

ЩО ТАКЕ СОЦІАЛЬНИЙ «ВЕЛФЕР»

Дана стаття присвячена проблемі «соціального велфера». Дане поняття передбачає надання допомоги людям і суспільству функціонувати більш ефективно. У статті виявлено інтеграція психологічного, філософського і соціологічного контекстів. Встановлено зв'язок потреб з іншими механізмами спрямованості поведінки, а саме з інтересами, мотивами, установками, цінностями

Ключові слова: соціальний велфейр, потреби, соціальний добробут.

WHAT SOCIAL WELFARE IS

This article addresses the question of any society need a social welfare system. Social welfare involves helping people and societies to function more effectively in their environment. We are going to investigate the essence of the notion «need», types of needs, function of environment and social institutes. The problem of needs is the subject of psychology, philosophy, sociology. We also have to pay attention the ways of meeting needs. Needs are connected with other mechanisms of direction of people behavior – interests, motivations, values and so on.

Key words: social welfare, needs, social well-being.

Социальный велфер – это существенный элемент государственной социальной политики. **Целью** статьи является характеристика общих и специфических потребностей, способов их удовлетворения, а также роль «вэлфэр» в этом процессе. В научной литературе существует классификация потребностей. При осуществлении социальной помощи важно знать и учитывать потребности людей преклонного возраста и других возрастных категорий, а также потребности людей, оказавшихся в сложных жизненных обстоятельствах.

Роберт Баркер определяет потребности следующим образом:

«Потребности – это физические, психологические, экономические, культурные и социальные требования, необходимые для выживания, благополучия и осуществления деятельности» (Barker, The Social Work Dictionary .MD: NASW, 1991, p.153)

Личность и общество имеют потребности. Человек – это сложный организм, рожденный с потенциалом, обеспечивающим рост, обучение и поиск ответов на вопросы, связанные с проблемами развития.